

**Senoji Marijampolė
fotografijose**

Žemės trauka

Siekdami išsaugoti ir paskleisti visuomenei sukaupą medžiagą apie priekario Marijampolę fotoalbumu talpiname archyvines fotografijas.

Spartų pažangos, gėrybių ir blogybių plitimą Marijampolėje skatino tranzitinė padėtis tarp Rytų ir Vakarų Europos.

Daugelį naujovių, madų, ir mėsiojimui palikdavo pravažiuonatys keleiviai, tarp jų ir pomėgi fotografuoti.

Dauguma, kurie keliavo iš Paryžiaus, Berlyno į Sankt Peterburgą pašto diližanais, pravažiuodami pro Marijampolę sustodavo aikštėje, kurios vardas istorijos vingiuose keitėsi net penkis kartus.

Apsistodavo „Europos“ ir „Varšuvos“ viešbučiuose, esančiuose miesto aikštėje, jie palikdavo ne tik viliojantį brangių kvėpalų kvapą, bet ir visokių žalingų papročių, idėjų.

Sūduva and its capital Marijampolė have played an important role in Lithuania's cultural, religious, economic and political life. The monastery of Marijonai has been active since the mid 18th century and is thought to have given the town its name. There is also a Catholic church next to it.

The Marijampolė gymnasium, active since 1867, offered Lithuanian classes at the time attracting to the town the brightest minds in the region that later made Lithuania famous with their work and encouraged its national, spiritual and state revival.

The work of many national fosterers and ideologists such as Jonas Basanavičius and Vincas Kudirka had close links with Marijampolė.

The story of Marijampolė is told by the streets, buildings and people.

TURINYS

Miesto raida amžių sandūrose	6
Marijampolės miesto fotografai	11
Šešupė. Tiltai.....	20
Hidroelektrinė	32
Aikštė	40
Savivaldos užuomazgos	44
Miesto vaizdai iš lėktuvo	46
Rikiuotės gatvėse	48
Susisiekimas ...autobusais ir dviračiais.....	51
...ir geležinkeliu.....	52
Rygiškių Jono gimnazija.....	56
Petro Armino mokykla	60
Žaliukė	61
Marijonų gimnazija ir spaustuvė.....	64
Žydų gimnazija.....	68
Realinė gimnazija.....	69
Marijampolės mokytojų seminarija	70
Šv. Arkangelo Mykolo katalikų bažnyčia.....	74
Šv. Vincento Pauliečio bažnyčia.....	76
Evangelikų liuteronų bažnyčia	77
Žydų sinagoga	78
...Kvietiško dvaras, žemesnioji žemės ūkio mokykla	80
Paminklas ateitininkams.....	86
Prezidento A. Smetonos vizitas	88
Marijampolės ligoninė	91
Miesto sodas	92
Kooperacija	96
Lietuvos cukraus fabrikas.....	98
Ugniagesiai.....	100
Vincas Kudirka.....	102
Palaimintojo Jurgio Matulaičio 140 m. jubiliejus	104
Dvasininkas, reformatorius, publicistas	106
Politiniai oponentai.....	107
Babarskių giminė	109
Nepriklausomybės kovų savanoriai	110
Lietuvos kariuomenė.....	112
Marijampolės senamiestis 2011 metais.....	121

Senoji Marijampolė fotografijose

VILNIUS 2011

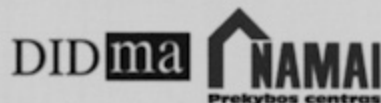
„Žemės trauka“

Fotoalbumas išleistas Marijampolės savivaldybės užsakymu,
savivaldybei įsigyjant dalį leidinio tiražo

Dėkojame finansiškai parėmusiems fotoalbumo išleidimą:

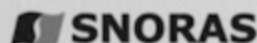
Generaliniam direktoriui Norimantui Stankevičiui
Geležinkelio g. 3, Marijampolė

Generaliniam direktoriui Gintarui Vilučiai
Gamyklų g. 2, Marijampolė

Generaliniam direktoriui Klemencui Agentui
„Mantingos“ labdaros ir paramos fondas,
J.Bendoriaus g. 2, Marijampolė

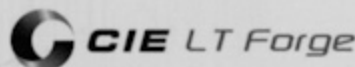

Marijampolės filialo direktoriui Valentinui Vaškevičiui
J.Basaničiaus a. 15, Marijampolė

Uždaroji akcinė bendrovė „Vilniaus stiklas“

UAB „Vilniaus stiklas“ savininkui Vytautui Karpuškai
Pelesos g. 3, Vilnius

Cie LT Forge įmonės kolektyvui
Stoties g. 12, LT 68112 Marijampolė

UAB „Vidara“ valdybos pirmininkui Viktorui Kemeraičiui
Gedimino g. 3a, LT 68307 Marijampolė

UAB „Marijampolės pieno konservų“ įmonės kolektyvui
Kauno g. 114, Marijampolė

Generaliniam direktoriui Gintautui Ambrasui
Sporto g. 9c, Marijampolė

Įmonių savininkui Aloyzui Jurdonui
J. Dailidės g. 10, LT 68307 Marijampolė

Žurnalo „Vyzdys foto/video“ redakcijai
Laisvės pr. 60, LT 05120 Vilnius
www.vyzdys.com

Padėka už pagalbą:

Dėkojame visiems, kurie leidę pasinaudoti senosiomis fotografijomis ir vertingais patarimais padėjo išleisti šį fotoalbumą. Tai - Marijonų vienuolyno muziejus (koordinadorius Vitas Buškevičius, sesės vienuolės Viktorija, Donata), Lietuvos geležinkelių muziejus (Vitalija Lapėnienė), Lietuvos kelių muziejus (Juozas Stepankevičius), Lietuvos valstybinis archyvas (Rūta Tarailienė, Jūratė Kubilienė, Ramutė Vaikšnoraitė), Marijampolės kraštotyros muziejus (Antanas Pileckas, Vyta Grudzinskienė, Romas Linionis), Marijampolės Petro Kriaučiūno biblioteka (Loreta Skinkienė), Vytauto Didžiojo karo muziejus (Janina Karosevičiūtė, Danguolė Graibuvienė), Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijos muziejus (vadovas Vincas Peckus), Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto bibliotekos fototeka (Rūta Pleskačiauskienė). Senųjų Marijampolės vaizdų gavome iš unikalaus Henriko Grinevičiaus rinkinio, kuriuo pasinaudoti leido jo sūnus Tadas. Už istoriko, kraštotyrininko pastabas dėkojame Benjaminui Mašalaičiui.

Visokiariopai talkino ir leido panaudoti savo šeimyniniais archyvais daug marijampoliečių. Tai Romas Ambrazevičius, Antanas Armonas, Laisvė Babarskytė-Malakauskienė, Antanas Cėpla, Vytautas Cisliauskas, Antanas Gudelevičius, Genovaitė Jarumbavičiūtė, Aloyzas Jurdonas, Vytauta ir Almantas Kmieliauskai, Raimundas Kyburys, Antanas Savukynas, Stanislovas Šmulskštys, Kęstutis Subačius, Gražina Žemaitienė, Laima Žilinskienė. Visiems jiems reiškiame padėką.

Viršelyje: Marijampolės geležinkelio stotis. Apie 1925 m. (Marijampolės krait. muz. archyv.)

Projekto vadovas, sudarytojas Valentinas Juraitis
Tekstai, paaiškinimai ties fotografijomis V. Juraičio
Dizainerė Irida Jatkevičienė
Kalbos redaktorė, korektorė Kristina Vėželienė
Pasirašyta spaudai 2011 11 03. Tiražas 1000

Spausdino/Printed „Standartų spaustuvė“,
S.Dariaus ir S.Girėno g. 39, LT-02189 Vilnius

Išleido leidykla /Publishing house VšĮ „Žemės trauka“,
Laisvės pr. 60, LT 05120 Vilnius,
tel. +370 5 2421809, mob. +370 698 34635,
info@vyzdys.com www.vyzdys.com

UDK 77(474.5)(091)(084)
Se89

Region Suduwy ze stolicą w Mariampolė odegrał ważną rolę w życiu kulturalnym, religijnym, gospodarczym i politycznym Litwy.

Tu od połowy XVIII wieku działa zakon marianów, z którym wiąże się nazwa miasta Mariampolė. Przy klasztorze marianów w swoim czasie wybudowano kościół katolicki.

Działające od 1867 r. gimnazjum - z lekcją języka litewskiego - ciągnęło do Mariampolė najjaśniejsze umysły tego regionu. Rozślawiały one swoim dorobkiem Litwę, budziły jej zryw narodowościowy, duchowy i państwowy.

Z Mariampolė związana jest działalność ideologów litewskiego ruchu narodowego Jonasa Basanavičiusa, Vincasa Kudirki i innych.

Świadczą o tym ulice, budynki, ludzie. Taki jest MARIAMPOLĖ na starych fotografiach. Powertujmy, przypomnijmy, poznajmy.

Виды старого города Мариямполье можем видеть на фотографиях. Спасибо фотографам, летописцам, беспристрастным свидетелям того времени. Они и повествуют о молодом, жизнеспособном пульсе города, обычаях жителей, тогдашних модах и обо всем, что словом не расскажешь, не придумаешь, потому что фотография не позволит - это документ.

Чем Мариямполье отличался от других городов тогдашней Литвы? Транзитной дорогой между Востоком и Западной Европой, благодаря чему новости сюда доходили быстро.

В этом регионе гораздо раньше, чем по ту сторону Нямунаса, было отменено крепостное право - в 1807 году.

Судува и ее столица Мариямполье сыграли важную роль в культурной, религиозной, экономической и политической жизни Литвы.

Здесь с середины 18 века действовал монастырь Марийону, с которым связывают название города, при нем построен католический костел. В условиях беспощадной царской русификации, запрета литовской письменности после восстаний 1831 г. и 1863 -1864 гг., шла борьба за свое слово и свободу.

В 1867 году основана первая гимназия, старейшая средняя школа в Сувалькийском крае, настоящий очаг литовства.

K 211.424 (474.5)(091)(084)
Se 89

ISBN 978-9955-810-06-3

